

Hanyatlásra sietvén a' folyó év, tisztelettel figyelmeztetjük keltős testvér lapunk t. olvasóit, 's különösebben az orsz. távolabb részeiben lakókat, szorgalom- v. gyorskocsin előfizetésük iránti intézkedés végett, hogy nyomtatandó példányaink száma iránt kívántatolag rendelkezeshessünk 's iker lapunkkal hiány nélkül szolgálhassunk. A' Jelenkor és Társalkodó jövő évben is a' mostani de bővítetlebb alakban, mindkettő újöntetű betűkkel fog megjelenni, hetenkint kétszer, minden ízben két íven, 's midőn tárgghalmaz kívánja, félírvet száporítva is. Az országgyűlési tanácskozások rajzát mint eddig, ugy ezentul is folyvást eszközölhetők gyorsasággal 's terjedelmesen adandjuk, e' fölött valamint az 1836's 40ki orsz. gyűlés végén, ugy jelenén is kedveskedendünk tiszt Pártfogóinknak a' keletkezendő új t. cikkekkel az említett évekhez hasonló alakban. Az Értesítő mindennemű hirdetés jutalmat díjért közlend. Az előfizetés díja postán 's Budapesten házhöz küldéssel boríték alatt, félve 6 p. ft, borítékalanul helyben házhöz küldve 5 forint, egész évre pedig 12 és illetőleg 10 ft. p. p. Külföldre járatand példányok iránt egyedül a' bécsi cs. kir. főpostahivatalnál rendelkezhetni; egyébiránt pedig az ország minden kir. postahivatalainál és nálunk Pesten, uri-utcza 453. sz. Trattner-Károlyház első emeletén. A' címeket tisztán kérjük beküldetni. A' Jelenkor és Társalkodó szerk.

ROGLALAT: Magyarország és Erdély (megtiszteltetésük; „Két garas XXIV vége“ gr. Széchenyi Istvántól; országgyűlési közlem.: kerül. ülések a' megyei kihágások“ korlátoztatása 's megvesztegetés ügyében, budapesti napló: napi események, irodalmi újdonságok, magyar játékszíni krónika; Bihar megye: szalontai nemesség, tüzkarmentesítő intézet indítványoztatása, k. biztos munkálkodása; Szatmár megye: a' kibékülés részletei, követjelentések; Zágrád megyei véres kiesapongások dec. 9-én; Zólyom sz. k. város tisztújítási eredménye; sat.)
Aldunai tartományok (Daschkoff Athenébe küldetik; a' Milos párt törekvései)
Ausztria (Khinába követ küldetik; Börzei jedség)
Amerika (a' whigek 's demokraták követelése; Éjszak-amerikában.)
Spanyolország (Carasco pénzügyministré lett; Krisztina a' cortes által vi-szahivatik; fölrési viták; nyugtalanító hírek a' tartományokból.)
Anglia (Pottinger elhagyja Khinát; a' kormány O' Connell pörétől menekülni szeretne.)
Franciaország (Változás a' ministerségben; Páris erősítvényinek mostani helyzete; Delavigne; Aumale hg Algírban.)
Görögország (a' nemzeti gyűlés munkálatai.) Értesítő.

Magyarország és Erdély

Ő cs. 's ap. kir. fels. Döbrentei Gábor buda-kerületi országos főbiztos, magyar akadémiai rendes tagot 's több vegyi táblabíró, eddig minl hivatala körében bizonyított fáradhatlan buzgalma, mind az irodalmi pályán a' hazai nyelvvelés körül szerzett ismértes érdemei, mind végre tiszte díszét emelő egyéb személyes tulajdonságait tekintetűl, királyi tanácsosi címmel méltóztatott kegy. díszesíteni.

A' nm. m. kir. udv. kamra Lukasz Antalnak a' bog-sányi ujon rendszerített erdőszgyakornokságra történt áttétele által megürit hasonló állomást Facseton Erdélyi Lajos eddigi lykavai erdőszgyakornokra, tovább a' dentai ujon rendszerített fizetéses erdőszlegényi állomást Trumauer Móriczra ruházta.

A' régiség-vizsgáló szászváringi hallei társulat, fáradhatlan munkásságu hazánkfíát Zipszer András beszteczebányai tanítót levelezőtágjának választotta.

Két garas.

XXIV. (Vége.) *)

Nézzük most, mennyire néhány vonásban illyest tenni lehet: tulajdonkép 's egy kissé határozottabban, mi körül, vagy inkább: minek elérése végett kívánnék az agitatio mezejére kilépni.

A' vég e tt, hogy addig is, míg az idő jobbat 's czél-szerűbbet fejt ki, törvény által legyen eldöntve, mikép a' bellica és domestica mellé, mellyek már léteznek, egy harmadik kincstár alkotassék; és ez utólsó

1szor. Egyedül Magyarország szellemi és anyagi kifejtésére szolgáljon;

2szor. Minden egyéb kincstároktul elkülönözve, egyedül saját körében forogjon;

3szor. Budapesten felállítva, az országuak leg-szigorubb ellenőrsége alatt kezeltesék;

*) A' Jelenkor legutóbbi (102dik) számában bizonyos okok miatt félben szakasztott 's most közölhető „Két garas“ című XXIVdik cikket mi a' tisztelt gróftól már f. hó 18-án vettük egész mostani terjedelmében 's azóta ehez általa semmi nem adatott, sem abból el nem vétetett. Mit azért is szükségesnek láttunk ezennel megjegyezni, hogy kitessék, mikép a' tiszt. gróf ur a' p. Hirlap szerkesztője kívánatával a' népet illetőleg, egybetalálkozott, miután látható, hogy a' ns gróf a' jelen számban közölt öt pontjaiban (kivált a' 2ban) mellyek szerint a' küldöttség eljárását ohajtja, ha nem épen azon szavakkal is, de világosan fejezi ki a' pesti hirlap szerkesztője eszméjét. Adjon Isten kívánatos sikert a' dolognak. 'S habár több más kérdés iránt foly is még a' harc, legyen legalább ez egyben, illy nagy fontosságban, béke, sőt frigyelülés hazánk feldicsősítésére!

A' szerk.

4er. E' kincstár felállítására ne legyen ugyan egye- len egy bá: milly kis kuforrás is kizárva, nehogy azon- ban sok czél utáni iramlás végett, mint az sokszor tör- tenni szokott, egy se éressék el, mindenek előtt irassék ki általján véve Magyarországnak minden egy hold te- rőre in thesi két garas, vagy legalább egy garas telekdíj.

Ha ez—'s értsük egymást — egyedül in thesi, 's csak bizonyos évekre, például harminczöt évre el van döntve törvény által, akkor küldessék ki országos vá- lasztmány, mellynek tisztje következendő volna:

1szor. Minden körülményt fontolóra véve, olly kulcsot dolgozni ki javaslatként, mellyhez képest legi- gaszágosb volna a' két két vagy egy egy garast az or- szág külön részeire kivetni.

2szor. Mindenek előtt szemügyre venni a' sze- gényebb sorsuakat 's már valami adó alatt állókat, ugy hogy ezek vállalt az új teher csak könnyen 's inkább az általjánosság elve miatt érintse.

3szor. Kikutatni, milly financialis mütétel által lehetne a' telekdíj után bekerekedő pénztelhettséget leg- magasra emelni. És e' tekintetben, mennyire szüksé- gesnek fogja látni, magát a' kormányval, vagy lega- lább ennek főembereivel, érintkezésbe hozni.

4szor. Lehető legkimerítőbb javaslatot kidolgozni, hogy tekintvén az ország általjános javát, különös re- flexioval levén a' honnak mostohább vidékeire valamint egytetemes szegényebb sorsuira, milly series és milly lépesök szerint volna a' telekdíj alapján egy és más leg- czélszerűbben életbe hozandó.

5szor. Tervet készíteni az egész ügynek gyakor- lati alkalmazása fölött; 's végre

6or. Az egészet, a' jövő v. a' drága idő kimélése vé- ggett egy rendkívül tartandó országgyűlésnek benyújtani.

És ez uttal agitatioi oszmém fölött határozottabban nem mondhatok; magamnak mindazáltal fentartván, hogy majd mikor netalán az agitatioi mezőre lépés végett, fel fognék szólíttatni, az addig is tervem ellen gőrdítendő ne- hezségek feloldási próbája mellett egyszersmind a' most előhozottakatis tehetségem szerint még jobban felvilá- gosítani 's tán pótlani is fognám.

A' pók, miat mondják, még mézből is mérget szí, a' méh viszont még keserűből is édest.

Felszólítom ennél fogva mind azokat, kiknek ré- rünk jövődjé őszintén fekszik lelkükön: nézzék elő- adásom hiányait engedékenyen el, 's ha lehet, vonja- nak egy kis jót tiszta lelki szándokombul.

Erő, magában bizás 's ebből eredő bátorság jel- lemzi a' férfiat. A' helyett tehát, hogy a' casuisticának ezer bonyodalomba bocsátkoznánk szük prókatorilag: mi minden fog érni, ha egy egy garast vetünk ki egy egy holdra—mi körül, igaz, foliántokat lehetne írni, bizzunk inkább magunkban 's eddig meg nem tört nemzeti zo- mánczunkban, és irjunk ehézképest elvként, minden holdra nem bánom ha nem is két vagy egy garast, lega- lább de tétova nélkül, egy krajezárt ki. Hiszen ke- zünkben marad az egész, 's egyedül mihasznunkra fog fordíttatni az. Mitül rettegjünk tehát? Illy csekély teher ha nincs is szoros tudományi szabatossággal elosztva, bizony senkit nem nyom el. 'S ha valaki véletlenül ál- tala még is erősebben volna megterhelve, azt a' lelkes addig is, míg minden jobb és jobb rendre fejledez, szí- vesen elviselendi.

Oh szent haza, mellynek nevével nem egy hiu csak kalmárságot űz, ébreszd a' jobbakat szebb hasz- nukra. 'S legyen bármi kicsinynyel is megkezdve egy józanabb és igazságosb rendszernek aerája—, 's leg- alább, mint én itélek nemzeti létünkörül, én, ki ábránd- dal be nem érem, többé vérünk jövődjé fölött nem

csüggedek, mert lássa csak a' magyar, hogy hazafisága az égi lakosoknál viszhangra talál, 's gyümölcsöt terem, 's mint fentebb érintém: „Vetélkedni fog, de nem azon, mi ma teszi nyomorult ujhuzásinak tárgyát — oh pirul- junk! — hanem hogy ki tehet többet a' honért.

'S ha legnagyobb veszély kisérné is ügyemet — pedig legkisebb sem kiséri — még akkor sem kellene azt kisértetlenül hagyni. Mert ugyan biztos állásban va- gyunk-e most? Oh ne csaljuk magunkat! Agg bárkánk, mind nemzeti mind alkotványos tekintetben bizony fe- llette közel van a' hajótöréshez, mert az indulatok vajmi magas hajjai és a' szenvedélyek kibontakozott szőlvé- szei hányják vetik azt, 's ekkép tán nem segíthetne raj- tunk egy könnyen valami inkább, mint egy kis, gyakor- lati part, mellyre kikötve csakhamar átlátandjuk, hogy új elemekből csak Isten teremthet nemzetet 's ekkép mi mint gyarló emberek, egyedül a' létezők kifejtése 's ne- mesbitése által menthetjük meg és emelhetjük magas- bra vérünket.

És most elvárom, mit mondanak az oppositio zászlója alatt álló ha' adás barátjai. Mert ha tervemet el- lenzik vagy hallgatással veszik még ezek is, kik közt szinte egyedül elvbarátokat tisztelek, csak hogy megvál- tozott körülményink között eljárásí modorom más: akkor—várni fogok; 's addig is, míg bírom, honunk felvirágzására kisebb szerűket öntözgetni.

Mi azonban engem illet, valamint soha nem fogom az ellenséget egyedül vagy néhány bajtársal megtámad- ni, de ha csak a' fél ezred hajlandó is erre, már megyek: szintugy nem vagyok barátja a' liberum oblatumnak; ámde ha kiváltságos rokonim csak fele akarna is ter- vemben venni részt, 's én már édes örömet fizetek. Hadd élvezzze a' többi, ha elég nyomorult erre, a' min- denbeni „ingyent“, én nem irigylem, sőt viszem háta- mon, mert élvezni sovárgom, honunk díszét.

Gr. Széchenyi István.

Commentár közügyeink felett.

VI.

Leszámolás. A' pesti hirlap 309d. számában olvastunk cikket, mellyben annak szerkesztője Szé- chenyi István gr. irányában, mint minden jóért hív mun- kás lép fel jelentvén, mikép e' cikket, ha a' gr. urnak tetszik, mint leszámolás vég stadiumát nyújtja, előad- ván egyszersmind basisát, mellyen 's kérelmeit, mik mellett leszámolni kész. A' basis rövid szóval igen ab- ban áll: miszerint az eddig kölcsönös bántással folyt vitákban Sz. I. gr. nullificált főnök, okzerűtlen gán- csoskodó volt, egészen sikertelen dolgozott; mialatt ő — Kossuth — a' cselekvőség mezején állott, 's a' köz- véleményt indítványai körül központosítva látta. Kérel- mei pedig ismét rövid szóval igen abban állnak, hogy Sz. I. gr. lenne szives magát megjobbítani. Mi azt hisszük, hogy Sz. I. gr. nak Kossuth irányában semmi leszámó- lása nincs, mire nézve hisszük azt is, hogy a' tisztelt gr. megengedi, ha azokra nézve, mik e' leszámolás érde- kében tudaválók, mi az ő legőszintébb tisztelőji, fele- lünk. E' felelethez részünkről is lesznek a' tisztelt gr- hoz kérésponatok csatolva, miket a' legbuzgóbb remény nyel fogalmazunk.

Ha Kossuth, Sz. I. gr. irányában leszámolni akar, egészen más basison kell azt tennie, hisztoriai basison. Higye azt Kossuth, hogy mi, személye iránt nemcsak nem voltunk méltánytalanok, sőt mi arra bizonyos son- tosságot tettünk mindig. Még akkor, midőn alakul pár- tunk hívei 's azok közt a' korán elhunyt gróf is nyilván 's magánykörben korholtak engem, miért viszem az elv- csatát a' személyesség mezejére 's ott folyvást éltetem, állítottam én, mikép az akkori időkhöz képest K. sze-

nem jó bizonyítványt ohajtana törvényesen megkivá-
tatni, mert ugymond a' megyei kicsapongások forrása
most is a' neveletlenség 's értetlenség, mit az iskolai bi-
zonyítványokra nem ügyelés inkább gyarapítani, mint
oszlalni fogna. Ha tehát azt akarjuk, hogy növendékink
szívök és eszök kiképzésében szorgalmaskodjanak, ne
feledjük szorgalmukról szóló bizonyítványikat a' polgá-
ri életben is méltányolni; különben a' nevelés és okta-
tás sarkkővét renditenők meg. Ezek után a' többség a'
szerkezet mellett maradt, úgy azonban, hogy ezen sza-
zak, különösen a' törvénytudományból is kiállt rendes
vizsgálat után 'gy módosították: Különösen a' tör-
vénytudományból is kiállt iskolai rendes vizsgálat
után stb Olvasztotta' 16ik §. „A' 2. és 4. §. eseteiben
kívántató elnököt, a' megyei elnökség ideigleni előülé-
se alatt, összegyűlendő tanácskozány választja mindig
titkos szavazással. E' választás egyedül bizodalom e-
redvénye, 's tökéletesen szabad levén a' tanácskozány
körén kivüli egyedre is kiterjedhet. Illy elnök az általa
vezetendő azon egy tisztújítás ideje alatt a' megyei fő-
kormányzó minden jogot és kötelességet gyakorolván,
semmiféle hivatalát azon alkalommal nem vállalhat el. A'
tisztújítás befejeztetvén, hivatása tökéletesen megszű-
nik. E' szakasz, úgy mint választmányilag szerkeszto-
tett, elfogadtatott. Következtek a' 17. és 18. §-ok:
„minden megyei hivatalra való választásnak csupán
csak titkos szavazás útján kell történni. Bármi más mód-
dal lett választás érvénytelen.“ 18. §. „minden tiszt-
újítás kezdetével, azontisztviselő, kit a' gyűlésbeni el-
nökség a' főispán után illetett, maga és minden hivatal-
nok nevében, a' megye pecsétjének átadása mellett, hi-
vataláról röviden lemondani tartozik.“ Figyelembe nem
vétetvén némelly rövid észrevételek, ezek is úgy marad-
tak, mint a' kerületi választmány tollából kikerültek. —
Ezek után a' 19 §-ra került a' sor, melynek szavai ezek:
„Mindem tisztújítás ideje alatt, 's annak befejeztéig a'
jó rend fentartására külön örszék rendeltek. Előülje
a' főispán, vagy a' 2. és 4. §. eseteiben a' 16. § értelmében
választandó elnök; tagjai a' megkeresendő három
szomszéd megyének 3 és 3 ollyatén küldöttei, kik a'
megkereső megyében lehetőségig nem érdekeltek. Ha
9. számmal nem jelenének meg a' küldöttek bármi ok-
ból, a' jelenlevő tagok mindenk előtt szabad választás-
sal fogják magokat hat számig kiegészíteni. A' vádlott-
nak szabadságában áll okot nem adva is tenni kifogást
három tag ellen. E' szék teljességére nézve az elnökön
kívül 4 tag jelenléte szükséges. Szavazatok egyenlő-
sége esetében a' felmentők véleménye határoz. Minden
megjelenő tag fuvarját és négy forinttal számítandó na-
pidijait a' megkereső megye nemesi pénzűre tartozik
viselni. Azonban a' szomszéd megyék megkeresésére
nézve elkezdett sor folytatást megvárta. Ezen szer-
kezet ellen kifogásul felhozott az, hogy örszék elnöke
a' főispán csak azért sem lehet, mert miként már a' k.
k. előadások tárgyalásakor országgyűlésileg kimonda-
tott, hogy a' választási zavargásoknak a' f. isp. is lehet oka
's így azon eset fordulhat elő, hogy a' főispán egyszer-
mind bírő és vádlott fogna lenni, a' helyettesítés pedig
a' tisztválasztási zavarban nem olly könnyű dolog, de
meg, ha a' főispán fogna az örszék elnököködni,
hoznak általa bár legigazságosabb ítélet, mindig azon
gyanu terhelné, hogy az főispáni befolyás eredménye.
A' szerkezet mellett az illetékes választmányi jegyző ál-
tal előterjesztett ugyan, hogy ő igen alkotmányos-
nak tartja, miszerint a' főispán az örszéknek nem fölülte,
nem mellette, hanem előtte legyen, de a' többség nem
akarván a' főispánt örszéki elnökül, abban állapodott
meg, hogy az örszék elnöke közgyűlés által választas-
sék. Mi az örszéknek, választmányilag szomszéd me-
gyéből hivatali javasolt tagjait illeti, azokra nézve sza-
vazás útján úgy módosított a' szerkezet, hogy magok-
ra a' megyékre bizassék örszéki tagokat a' kebelbeliek
vagy szomszéd megyebeliek közül választani. Egyébi-
ránt a' 19. §. többi pontjain változás nem tétetett. A'
20. és 21. § szavai ezek: „Az örszék a' rend felett ör-
ködvén ezt fentartja. Ha ez bárki által megzavartatnék,
helyreállítását 's a' rendezavarók szigorú megbünté-
tését a' szükséges vizsgálat nyombani megrendelésével
azoknak, kik az alább elszámolt rendetlens. elkövetik,
rögtöni letartóztatásával 's az illetők büntető perbe fo-
gatása megrendelésével is eszközli. Az elnökség és
tanácskozány közt a' kijelölésre nézve lehető kérdése-
ket ez határozza el. Ezen esetben a' tanácsbani előülés
's jelenléte a' nehézség alá vett elnököt nem illetheti.“
21. §. Hasonlón csak a' tisztújítás ideje alatt, 's csu-
pán szükség esetében eljárandó szolgabíró, esküttet,
jegyzőt és tisztügyviselőt a' tanácskozány több szám-

mali előterjesztésére a' választottelnök nevez. Mind az
örszék tagjai, mind ezen ideigleni tisztviselők, előre a'
köv. esküt tartoznak tenni le: „Én N. N. esküszöm az
Istenre stb, hogy mind azokat, mellyek a' most követ-
kező tisztújítást illetőleg felvállalt hivatalos eljárásom-
hoz, a' törvény rendelkezéséhez képest tartoznak, minden
mellékes tekintet és személyválogatás nélkül, törvény és
igazság szerint lelkiismeretesen 's pontosan fogom tel-
jesíteni, 's az alkotmányos szabadságot minden ön-
kény, vagy féltelenségtől megóva fentartani teljes e-
rőmből töreksem; Isten engem úgy segéljen! 's a' t.
E' sok épen megmaradtak, kivéven az elnököt illető ki-
fejezést, mi jogzölőleg a' fentebbi módosításhoz alkal-
mazandónak mondatott. Végül a' 22ik §. olvastott:
„Mind azon magányos férfiak, és közs., kik és mellyek
a' választási jog gyakorlataban eddig voltak, abban ez-
után is meghagyatnak. Ezen jogot azok közül, kik e'
törvény kihirdetése után fognak a' választási jog gya-
korlatába jöni, csak azok gyakorolhatják, kik irni és
olvasni tudnak. Ennek utolsó pontja így módosított:
Ezen jogot azok közül, kik e' törvény kihirdetésétől
számlálendő 6 év után fognak a' választási jog gya-
korlatába jöni, csak azok gyakorolhatják, kik irni és ol-
vasni tudnak.

CXXVIdik ker. ülés dec. 19kén d. e. 9 1/2 órákor. Tárgy: a' megyei kihágások korlátoztatása
iránti tanácskozás folytatása. Palóczy a' verificationalis
választmány nevében jelentést tevén Verőczemegye
újabb követe megbízó-levele iránt, mielőtt a' választmá-
nyi jelentés a' megyei kihágások iránt folytatolag tár-
gyaltatott, egy köv. indítványozá, hogy miután kir. szem-
ő nmlgaminapi azon kijelentése, hogy a' legközelebbi
országos ülések naplójának kinyomatása semmi aka-
dályt nem fog szenvedni, olly kevésbé ment
eddigelő teljesedésbe, hogy még a' december 10 napi
orsz. ülés naplójából is csak egyetlen irnyomatott le-
gyen ki; a' kerül. elnökség minelőbb hathatós lépése-
ket tegyen az iránt, hogy ama nevezetes eseményekről
szóló naplók egész terjedelmükben kinyomatván, az il-
lető hatóságoknak a' követe eljárása igazlásaul meg-
küldethessenek. Ezen indítvány közfelkiáltással elfo-
gadtatása után Esztergommegye követe jelenté, hogy az
általa 's illetőleg megyéje általa panaszkodott Luzinszky
Mihály b. időközben országgyűlésre meghívó levelet ka-
pott. Ennek tudomásul vétele után a' megyei kihágások
érdemében készült választmányi jelentés 23ik §-a olvas-
tatott, melynek szavai ezek: „Mindem megyebeli lakos
vagy birtokos nemes férfi, ha 20 évet betöltött, bir
választási szavazattal. Kivételnek azok, kik ítélet által
letartóztatni rendeltettek, habár kezességre kibocsát-
tattak is; kik a' szavazási jog gyakorlataban voltak
ugyan, de nemesség-vitáti rendes perben végső ítélet
által mondatk ki nemnemeseknek; kik a' 34, 36, 39,
40, 45, 46, 's 50. §-ban érdeklétt esetekben bírőkép
eltiltattak. Ezen § felolvasztatása után egy megye követe
azt indítványozta, hogy a' személyes választási jog az öz-
vegyasszonyoknak is adassék meg. Mielőtt ez indítvány
tárgyalatását részletesen adnók, meg kell említnünk,
hogy ugyanaz indítvány azon időkb, midőn a' kir. vá-
rosok rendezése forgaszönyegen, a' polgárokra nézve
megpendített, de az indítványt megpendítő kárpát-
vidéki követe hathatós szavainak sem sikerült az özvegy-
asszonyok számára összesen 14 hatóságánál többet
megnyerni. Most tehát előre lehet gyanítani, hogy az
indítvány a' nemes özvegy asszonyokra is kisebbségben
fog maradni. — Ennek előre láthatása azonban ellen
nem állván, hathatós szavazatok emelkedtek az indítvány
mellett, szintugy mint ellene. Kik az indítványt pártol-
ták, mind elmondották azt mik már a' kárpát-vidéki
követe által mult alkalommal előadattak. — Elmon-
dák jelesül, miszerint a' magyar törvényhozást ő
időktől fogva ama nagyszerű méltányosság
jellemző, miképen a' gyengékről, kik nem eléggé
erősek magoknak Napoleontként vas koronát tonni fejök-
re, akkép gondoskodék, hogy emberi jogaitól ne fosz-
tathassanak meg. E' tekintetben úgy mond ez indítvány
pártolónak főszónoka követtünk kell őseink által kimu-
tatott azon igazságos irányt, miszerint magyar hölgyeink
egyéb nemzetbeli hölgyek felett felmagasztalva, élvez-
hessék azon polg. jogokat, mellyek őket alkotmányos
életünknek annyira megnyerik, hogy lelkiüetök e' nem-
zet méltányosságától áthatva saját szerű fensőségüknél
fogva mind azt elkövetendik, mit e' haza feldicsőítésére
az erősb férfiak nélkülök elérni hasztalan törekednek.
Igazság hozza magával, hogy ha a' polg. kötelességeket
nem áthatjuk az asszonyokra is róni, ugyanakkor az ezen
kötelességeknek megfelelő jogoktól ne fosszunk meg őket;

a' munkánál, robotnál, a' gyarmati czukor ültetvények-
nél munkásan jelennek meg az asszonyok, és mi nem
föltjük őket, és gyengeségüket nem emlegetjük, elvisz-
szük őket az akasztófaéhoz, megjelenünk velök a' vérpa-
doknál, és tisztválasztások alkalmikor, mit sem tartva a'
női szemérmét sérthető kicsapongásoktól, felvezetjük
hölgyeinket a' karzatokra: ha mind ez megtörténhetik,
vajjon mi akadályoztathatná asszonyainkat a' választási
jog egyszerű gyakorlásában? A' melly ország hosszas
polgári életre számít, annak az asszonyi nemet nem lehet,
nem szabad semmiféle polgári intézkedésben a' számi-
tásból kihagyni. Torórország rabigában tartja asszo-
nyait, és az idő maholnap eljő, sőt már jelen is van, hogy
kiviláglik, mikép a' keleti erős népfaj az asszonyi érdek
polgári életbe szövetése nélkül polgárilag fenállani nem
képes. Vajjon azt, hogy haladási kérdésinkben csak en-
nyire is boldogultunk, csupán a' férfiaknak köszönhet-
jük? tegyük szívünkre kezünk 's valljuk meg ma-
gunknak: ha vajjon az időkb, midőn nőinket minden
fontosb érdekeinkből kiszorítva, egyedül a' rokkához
utasítottuk, állottunk é ott, hol most állunk 'sat. Mon-
datott még több eféle; egy megyei követe többek közt ke-
délyesen jegyzé meg, hogy ha az özvegyek ez uttal, mi-
dőn a' megyei kicsapongások korlátoztatásáról van szó,
szavazási jogból kirekesztnék, azt fogja hinni a' világ,
és méltán is következtethetné, hogy az eddigi kicsapon-
gásoknak az özvegyek voltak okai. Azok, kik az indit-
ványt ellenézték, szinte ismételték mind azokat, mik az
asszonyok személyes választási joga ellen más alkalom-
mal fehozattak. Egy követe szokott könnyúséggel így nyil-
latkozott: mi most azon törjük fejünket hogy jövendőre
tisztújításink minél jámborabbak legyenek, és még is né-
mellyek az özvegyeknek személyes választási jogot kö-
vetelnek, pedig nem kellene felednünk, hogy az özve-
gyek kétfélék, öregek és ifjak, ez utóbbiak személyes
befolyásukkal aligha fognak jámborabbá tenni a' tiszt-
újítást. Nincs is az sem Éjszakamerikában sem másutt,
hogy az asszonyok személyes választási jogot gyakorol-
janak. Franciaországban akartak erre példát mutatni
egyszer beavatván őket a' választásokba, de bezzeg volt
is annyi baj miattok, hogy isten a' megmondhatója. A' mi
magyar özvegyasszonyainknak vannak szép előjogaik,
azokkal még jó darabig beérhetik. Egyébiránt szóló a'
birtokos özvegyasszonyoknak utasítása következtében
meg akarná engodtetni, hogy választásra magok helyett
egy valakit bizhassanak meg. Egy más követe sokat je-
lentőleg szokott rövidségivel terjeszté elő, mikép az
asszonyoknak meg levén saját nagyszerű hivatásukörük,
épen azon tiszteletnélfogva, melyet a' férfaktól igényel-
hetnek, kell mindazon polgári eljárásmodoktól megki-
miltetniök, mellyek a' női gyengédség visszaszereszhet-
len zománczára mérges szellőként fualhatnának. Ki-
vájna tehát a' szóló ifjú báró, hogy az asszonyok a' pol-
gári életet illetőleg is járjanak úgy, mint gyöngéd ne-
mükhöz képest hivattak, és akkor okvetlenül fel lesz dí-
csőítve a' magyar haza. Még egy másik követe némi csi-
pösséggel azt adá elő, hogy ha már az özvegy-asszo-
nyokat személyes választási joggal felruhazzuk, illő,
hogy miután jelen korunk szelleme szerint a' jog nem
birtok hanem személyhez képest osztogatattik, adjunk a'
szép lyányoknak is személyes választási jogot. Több e-
hez hasonló észrevétel után szavazásra kerülvén a' do-
log, a' többség a' szerkezet mellett nyilatkozott. Ugyan-
csak a' 23dik §-ra nézve, melyben az mondatik, hogy a-
zon nemes férfi, ki 20 évet betöltött, választási sza-
vazattal bir, azt jegyzé meg egy káptalan követe, hogy
a' választási jog kiterjesztését iskolai fogyelem alatt
álló tanulókra, ha bár 20 éveseknél korosbak volnának
is, kiterjesztetni nem akarja, mert ez által a' megyei
kihágások alkalmá sok tekintetben előmozdittatnék, a-
zonban az értelmesség is inkább háttérbe szorulna mint
gyarapodnék, mi azonnal ki fog tetszeni, mihelyt szem-
ügyre vesszük az iskolai tanulók azon állását, miszerint
ők szakadatlanul foglalatokodni és annál fogva azon vá-
ros keblében tartózkodni köteleztetnek, hol az iskola lé-
tezik. Már ha a' tisztválasztás más városban történik, és
e' szavazás különféle szertartásával egyetemben ha nem
tovább, csak egy hétig tart is, már a' tisztválasztásra
járó kelő ifjak a' többtől magyarázat-hallgatásban ok-
vetlenül elmaradnak 's visszatértükkor nem lesznek ké-
pesek olly hamar rendbe szedni magukat, hogy a' többt
elérhessék, úgy hogy aztán miattok az egész tanítási rend
zavarba jő 'sat. Ezen észrevétel némelly viszonzásre-
vételek tétele után egyszerűn mellőztetvén, az iránt ke-
letkezett vita, hogy miután a' törvény a' 18 éves nemes
ifjakra rója a' haza védelmére fölkelés kötelességét, nem
lenne é igazságos, ha e' kötelességnek megfelelőleg a'

választási jog 18 éveseknek is már megadatnék. Voltak kik ezzel ellenkezőleg utasításuk következtében azt szorgalmazták, hogy csak 24 évet betöltött férfiaknak adassék választási szavazat, a többség azonban e részben is a 23dik §. szerkezete mellett maradt. Következett a 24ik §, melyre nézve némelyek azt sürgették, hogy előleg döntéssel: ha vajjon az úgy nevezett honoratiórok: most midőn a megyei kicsapongások korlátoztatásáról van szó, adassék e választási jog vagy sem? azonban a többség azért nem kívánta ezt illy általánosságban szavazási kérdésül kitűzni, mert illy általános kérdés által, miután az utasítások vagy egyik v. másik osztályát a honoratiórok szavazási jogokkal kívánják felruházni, az illető követek halázzott szavazathatási álláson kivül tétlenek. Ez oknál fogva megállapították, hogy az egész 24dik §. felolvastatván, utóbb pontonként tárgyalassék. A 24dik §. szavai ezek: „választási szavazattal felruháztatnak ezeken kívül: a) azon megyei minden táblabírák, ha a tisztújító megyében laknak, vagy abban birtokosak. b) Megyei vagy királyi hivatalban levő tisztviselők s állandó szolgálatbeli urasági tiszttek, kik bölcselkedési vagy gazdasági iskolákat végzettek. c) Minden nyilvános rendes oktatók és olly iskolatanítók, kik tanítókat képező intézetben tanítói oklevelet nyertek. d) A magyar tudós társaság tagjai. e) Ügyvédek. f) Bölcsészeti—törvény—és orvosi tudományok tanárai (doctorai) és egyetemről oklevelet nyert sebészek. g) Hites mérnökök. h) A megyei perbefogó szék minden bíráskodó tagjai. i) Okleveles gyógyszerészek. k) Akadémiai művészek. l) Öszművészeti (polytechnicum) intézetbeni pályát végzettek. m) Azon bányász-tiszttek, kik a selmeczi akademiában tanított tudományokból lett megvizsgáltatásról bizonyítványt nyertek. n) Köz szolgálaton kívül levő és becsülettel, czím-megtartás nélkül végkép kilépett katonatisztek. o) Kormányisztek (dicasterium) tagjai, a fogalmazói vagy ehez hasonló ranguktól bezárólag kezdve fölfelé. p) Azon gyárak és bányák tulajdonosai, vagy ezek igazgatói mellyekben állandóul legalább 50 munkás naponként rendszeren foglalkozik. q) Az illető megye tudomása szerint rendszeren első osztályban vezetett s illyképen adózó kereskedők. r) Ollyféle nemesi javak haszonbérletű vagy zálogos birtokosai, kik állandóul legalább 25 cseléddel, vagy illetoleg a megye általi meghatározás szerint ezzel felérő erővel folytatják gazdaságukat. s) A közönségek ollyatén jegyzői, kik semmiféle más hivatalt nem viselnek. Mindezekre nézve egyéb nem kívánatik meg: mint hogy aa) Valamely keresztyén vallásbeli felekezethez tartozzanak. bb) Husz esztendő betöltöttek. cc) Benschültek, vagy e hazában 10 évig folytonosan lakozók, és más hon polgárai lenni megszűntek. dd) Személyekre vagy vagyonaikra nézve rendszeren, a tisztújító megye törvényhatósága alá tartozzanak; és azalattá tisztújítást megelőzőtől legalább 3 évig folyvást laktak legyen; ee) Azok, kik szavazással a §. rendelete szerint ruháztatnak fel, a magyar nyelvbeni elégséges jártassággal bírjanak. E' rendelet a' kapcsolott részekre nem terjed ki. f) Azon megyében fekvő vagy birtokos szabad kir. városoknak, és u) olly szabad községeknek, mellyek váltói eljárásra is képes rendezett tanács-csal bírnak; vagy kir. szabaditással kiváltságoltak; vagy urbéri tartozások alól magokat örökre megváltották, vagy végre a' megyei választásokra való befolyás gyakorlásában eddig is voltak, egy képviselői. x) Minden keresztyén vallásbeli rendes lelki pásztorok, s ezek helyettesei (administrator) és rendes segédei (káplánjai.) Míg a' g. n. o. egyházi dolgaik rendezve nem lesznek, minden helybeli illyes egyházi gyülekezetre nézve oszupán egy rendes pap és egy segédje birhat szavazattal; mind két rendbeli csak úgy, ha a' bölcsészeti pályát elvégezte. Jóságos szerzetesek vagy kolostoroknak jelenlevő egyegy főnöke vagy hivatalbeli helyettese bir, egyéb szerzetesek nem bírnak szavazattal. A' többség kívánatához képest ezen előre bocsátott választmányi javaslat pontonként kerülőn tárgyalás alá az a) pont szerkezete megmaradt. A' b) pontra nézve néhány követelőre bocsátván, hogy miután a' közelebbi országgyűlések az urbéri jobbágyokról annyira gondoskodtak, hogy azok bírákat maguk választják, a' honoratiórok osztálya pedig, mely mondhatni a' nép gyöngyvirága, az értelmiség gúnyára maig is olly nyomasztó helyzetben van, hogy a' nemesi terheket viseli és nemesi bírák által ítéltetik, még is azok választásába nem folyhat; továbbra e' törvényküli állását az intelligentiának nem akarják; azt azonban meg sem vólnék észszerűnek, hogy a' választmányi javaslat b) pontjához képest a' gazdasági tisztteknek szinte minden különbség nélkül szavazásjog adassék, mert így több megyében, millyenek Baranya, Mosony, Esztergom, Tolna a' hatalmas dynastiáktól füg-

gő gazdatisztek leszavaznák a' kisebb számú független nemességet. Mások a' szerkezet mellett állottak, véleményüket azzal támogatván, hogy értelmes középosztály csak ez uton képeződhetik hazánkban. Rövid vitakozás után a' többség szavazás utján a' választmányilag javasolt b) pont szerkezetét meghagyta. Következett a' c) pont, mi iránt megjegyeztetett, hogy miután hazánkban jelenleg csak 4 tanító-képező intézet létezik, s az is csak közelebbi időkben állítottat fel, a' választmányilag javasolt c) pont következtében az urasági tisztteknél minden esetre függetlenebb iskolatanítók a' választási szavazathatálalában ki fognak rekesztetni, mert honnan vegyenek tanítói oklevelet, miután mikint fentebb mondatott, a' tanítóképező intézetek csak most állítottak fel. Rövid vitakozás után a' többség abban állapodott meg, hogy a' c) pont imígy módosíttassék: minden nyilvános iskolabeli tanítók, a' segédtanítók közül pedig azok, kik egész évre állandó fizetéssel bírnak, választási szavazatot kapnak. A' d, e, f, g, h, i, k, l, m, n, o pontok minden észrevétel nélkül úgy maradtak, mint választmányilag javasoltattak. A' p) pontra nézve előadván némelyek, mikép nálunk a' gyáripar előmozdítása különösen figyelembe vevendő, szorgalmazták hogy azon gyárak tulajdonosai is, kiknek gyáraiban állandóul legalább 25 munkás naponként rendszeren foglalkozik, szavazási joggal ruháztassanak fel. A' többség azonban szavazás utján a' p) pontra nézve is a' választmányi javaslat mellett nyilatkozott. —

Legújabb. Dec 20án 's 21kén a' 127. és 128. kerül. ülésben folytaták a' Rdek a' megyei kihágások korlátoztatása iránti tanácskozást, mellyben a' nem keresztyénekül megtagadtatván a' szavazási jog, a' megvesztegetésről szóló 39ik §ig haladtak, mellynek ujra átdolgoztatása rendeltetvén meg, dec. 22től január 3dik ülés szünet állott be.

Abauj, Borsod, Csanád, Csongrád, Turóc, Heves, Torna, Torontál, Máramaros, Zemplény, Szepes, Somogy, Sáros, Bars, Ilont utóbbi közgyűlési eredményt legközelebb közlendjük.

Budapesti napló. Mult szerdán esti 5 óra közt hajóhidunk pesti részén egy suhancz a' Dunába ugrott, miután kabátját és sikkját letévé, s lelkét hangosan istennek ajánlá. A' viz kellemetlen hidegsége azonban józanabb gondolatokra téríté őt, mert a' hullámok közt azonnal iszonyuan orditozni kezdé s teljes erejével part felé parkodott. A' hidenösszezsúdlott sokaság két pártira oszlott; egyik rész ugyan azt állítá, mikép szabad akaratának gyakorlatában senkit nem szabad korlátozni; a' másik ellenben úgy vélekedett, hogy a' bolondokat a' legszabadabb országokban is gyámság alá szokás venni, s így a' vízbe ugrottat mindenesetre ki kell szabadítani. Ezen utóbbi felekezett győzött, és segélyért kezdé kiáltozni. A' segítők azonban nagyon ovakodtak a' veszélyes sietéstől, hanem előbb fontolóra vették a' dolgot; mindenek előtt t. i. látni akarák, hogy ugyan tud é uszni a' suhancz? Mert ha tud, ugy kár lett volna a' csolnakot koptatni miatta s erejüket fogyasztani, főkép miután különben is tudva van, hogy nem hal az vízbe, kinek rendeltetése magosabb. Mivel azonban a' suhancz folyvást irtózatossá hangon kiáltozott, tehát végre csakugyan megoldák a' csolnakot, az evezőket lassan összeszedék, s a' suhanczot a' görög templom közelében szerencsésen kifogták. — E' napokban egy kézműves felesége férjét s gyermekét más világra akará szállítani; s az egyik gyermek már ivott is valamiskét a' möregből; de a' gaztett még idejében felfödözöttvén, a' szándékolt megmérgezés elmaradt. — Logszobba s egyszersmind legbecsebb uj évi ajándékul Fáy Andrásunk munkáit ajánljuk, miknek 2ik kötete néhány nap előtt jelent meg. Szinte most jelent meg a' „Szivárvány“ jeles mulattató olvasmányul, diszkötésben. E' zsebkönyvet Halász ur a' miskolczi tűzkárvallottak némi fölségelésre adá ki, ára csak 1 fr. 40 kr. pgőben. A' szép célű buzgó pártoltatást érdemel. — Az „Al-alapok“ irta Boleman János 2ik kiadás. E' nyomos értekezés az emberitársaságot tüzte ki fejtegetési tárgyal s annak lényeges részeit az embert lelki és testi tehetségeivel, az ingó és ingatlan vagyon, ezek egymásra vonatkozó viszonyait s kölcsönös hatásait a' társas életre sorolja elő hazai állapotunk érdekében a' végett, hogy fogyatkozásunk gyökereit kitüntetvén, alaposan segíthessünk azokon. — Császár Ferencz „Olaszországi utazása“ rövid idő multra 2 kötetben meg fog jelenni. — Még egy irodalmi ujdonságra kívánjuk t. olvasóinkat előleg figyelmeztetni. t. i. a' „Játékszini zsebkönyvre“, melly ujévre diszkidásban jelenendik meg; tartalma: E' ősz a' nemzeti színház összes személyzetének teljes névjegyzéke; jegyzéke az 1842. dec. 1jéjől f. é. dec. 16ig volt előadásoknak; színpadi uj-

donságok külön jegyzéke; a' nemzeti színpadon föllépett vendégek névsora; „Lucretia“ dráma 5 felv., Ponsard után francziából ford. Egressy Bonj.; emlékezés Megyeri Károlyra, a' nemzeti színház igazgatósága által kiadott drámai sa't. Jutalmak jegyzéke; Megyeri Károly arczképe. Nemzeti színházunk sugóji dícséretet s pártoltatást érdemlenek, hogy illy érdekes tartalmu ujévi ajándékkal kedveskednek az olvasó közönségnek. — Játékszini krónika: nemzeti színpadunkon f. hó 26kán adaték „szökött katona“ vígj 3 felv.; 27én „Norma“ dalj 2 felv.; 28ikán bérszünettel „Mérgező nő“ vígj. 1 felv., és Kellerman ur hangversenye. Jövő kedden, január 2kán Joob Javára bérszünettel adaték „Zsidó hölgy“ dalj. 5 felv., a' czimszerepben Schodelné előszőr lépend föl. Ezen előadás után Joob B'csbe utazandik, hol néhány vendég szerepet szándékozik énekelni. — Csütörtökön, január 4én bérszünettel adaték először „Gerő“ eredeti dráma 4 felv., előjátékkal 1 felv., irta Szigligeti. E' dráma 1843ban a' m. tud. társ. által másodjuttalommal tisztelteték meg. — F. hó 28án reggel a' várban bizonyos ur a' lelkészhez ment, s mondá, hogy fejbe lövi magát, ha délig 40 pgő frtot nem szerez számára. A' lelkész azonnal jelentést tün az illető egyén előjáróságánál, s így a' kívánt összeg aláírás utján délig csakugyan kikerült számára, és a' szerencsétlen óletben maradt, kit alkalmasint súlyos inség kényszerített e' kétségbeesett lépésre. — Ugyanazon nap délután 2—3 óra közt Budán a' Jégvermek közt egy szálás rongyos ember késsel támadott meg egy polgárt, s pénzkerő. Szerencsére emberek jöttek, s a' rabló futásnak eredt, a' zsidótemplom közelében mindazáltal elfogott. —

Magyar tud. társaság. Pótlólag az oct. 8d. tartott acad. közülésben tett jelentéshez ezennel közzététeik, hogy a' másod rangnak talált s dícséretre méltatott illy jeligéu mathematicai pályamunka: „Illi robur et aestriplex circa pectus erat“ stb. szerzőjeül Taubner Károly lev. tag; a' harmad rangnak talált és szinte dícséretre méltatott „Zrinyi“ cz. drámai pályamunka szerzőjeül pedig Szilágyi István szalonai tanító, vallották be magokat. Pesten a' m. t. társ. 1843. dec. 11d. tartott üléséből, Dr. Schedel F. titoknok. —

Zágráb, dec. 10dikén. Ujra szomorú esemény tanúi valánk, mit a' f. hó 9dikére kitűzött közgyűlésre megjelent megyei nemesség, pörök- és szabadosokkal, nem nemes társaival küzdött. Hogy pragmatice tudjuk az eseményeket, leplezzük fel kissé a' mult fityolát. Varasban a' mult közgyűléseken azt iparkodott kivíni az illirpárt, hogy e' megye, tiszta magyarszemű főispáni helytartója iránti bizalmatlanságát fejezze ki egy, ó felségéhez intézendő alázatos feliratában. De a' dolog itt nem sikerült eléggé. Azonban, kik a' varasd megyei főispáni helytartót egyik pozsonyi beszéde óta nem szenvedhetik, s pedig illy hatalmasok többen vannak, oda irányozák most minden befolyásukat, hogy hasonnemű bizalmatlansági bill menjen keresztül Körös és Zágráb megyék közgyűlésin is. Mind a' két megyében f. december 4dik napjára volt kitéve a' közgyűlés; azonban a' zágráb megyei főispán — mint nem alapánul gyaníthatni azon tekintetből, hogy az egyik megyéből másikba vándorló illir csapatok, miután a' körösi közgyűlésen a' bizalmatlansági billt gr. E. J. ellen kivítták; hasonló galád czél eszközésére a' később tartandó zágrábi közgyűlésen is használtathassanak, a' 4re kitéve volt közgyűlésnek kezdetét december 9kére, így szombati napra, halasztotta el. — Az egyik párt illy megfeszített erőlködésével s izgatásai közben, fölszámolték a' horvátok is, s kik a' mult tisztújítás óta a' megyei tanácskozásokban semmi részt nem vettek, most látva az ellenfélnek mindegyre tovább harapozó galádságnit, összeszólalkoztak: s midőn a' közgyűlésnek elhalasztott napján a' vitéz tetteiről méltán elbírt gr. N. E., körülbelül 200 főre menő láncásaival (szerezsánok és szlobodnyikok, mind nemtelen, fölfegyverzett népsoport) a' megyeház előtti térre felvonult: átellenökben nemsokára a' szentiványi és turpolyai köznemességből alakult tömeg rendezé magát sorokba. Megjelenésükre a' gyűlés elhalasztott; mit hallván a' nemesség, küldöttséget választott kebeléből, a' főispánt arra kérés végett, hogy miután ők, részükül teljes csöndességgel ohajtának a' gyűlési tanácskozásokban részt venni: a' gyűlést tartaná meg; hanem ezen küldöttség tagjai a' főispán ur elibe nem juthattak! Az eléguületlenség e' szerit növekedvén, egyszerre a' zágrábi bíró sija, S* ügyvéd a' megyeházából kijövé, a' gr. N. láncásai elé ugrik, s illethen elnevezéseket szörva a' szentiványi és turpolyai nemességre, buzdítá őket; vernék agyon az ellenpártiakat. Szavaira legott lövések történek a' láncások sorából, s lövések a' megye és még néhány magánháza ablakából is a' szentiványi-turpolyai nemességre, kik, mivel közlők többen megsebesültek, lángra, boszúra gyultak s megrohánván az oldalukon csüggött kardokkal (mert egyetlen nemesi fegyverüket most nem feledék honn) a' lödőző láncásokat, azokat nemsokára szétverék! Szivrázó volt a' látvány, hogy e' véres pártcaatában, mellyet, a' nemes nyerserő, a' nemtelen pórtömeggel küzdött, nemesak az akademiái és gymnasiumi ifjúság, hanem tetteles részt vön a' seminariumból furkósokkal fölfegyverkezve a'

csatára siető növendékpapság is etemültebb sors-társával együtt, mindnyájan gr. N. láncsásait gyámolítók! A' vezér gr. N. megfutamlott, 's mint mondják, a' templomban lelt biztos menedéket; láncsásait a' nemesség kiütte a' városból, 's a' csatában gr. N. egyik segéde halva maradt; a' nemesség között a' megsebesítettek száma nagy, de mindaddig halált nem tuduk. Szétüzetvén az illírek, a' sorkatonaság egy osztálya léptetett az ismét rendbe álló nemesség elé, 's azt viszson üdvözlés után, a' mennyiben gyűlés már ugysem tartott, a' csöndesen haza indult, a' Szávahidig elkísérte. Illy formán adja ezt elő a' Világ, 's p. Hirlap, 's levelezők is még több körülménnyel, mellyek hihetőleg egy oda kiküldendő k. biztosnak nyomozási tárgyalandnak.

Nagy-Károly dec. 13kán: Minő ingerült állásban találta megynyeket a' kir. biztos, tudhatja minden, ki eseményinkkel ismértetes, ki a' pártok túsáinak tanuja volt, ki a' vad csordakint dúló nemesség féktelen kicsapongását, rombolását látta; midőn gyűlésünkben a' szabad tanácskozás száműzetett, sem személyünk sem vagyónunk bátorságban nem vala; midőn a' közlebbi események miatt az ingerültség tetőpontjára hágott 's a' még zavarosb jövődnök csak borzadva nézhettünk elbe; illy zavart viszályok közt lelte Szatmár megyét a' kir. biztos (Luka Sándor ur) ó mélt, ki megérkezvén zavaros megyénkbe, minden erejét a' pártok kibékítése 's összeegyeztetésére fordítá. A' tisztelt férfiú pártatlan ügyességgel néhány nap alatt mind a' két fél szeretetét megnyervén nyájas módjával a' pártfőnököket összevezet, azokkal fejekint alkudozott 's böles vezérlete közbejárulta alatt 3 napi egyeztetés után sikerült a' közöltük kibékülési szerződést decemb. 13án egész ünnepélyességgel mind a' két párt által aláírni. Tárgyai ezen szerződésnek a' corteskedés örök megszüntetése, törvényes rend helyreállítása, a' pártok kölcsönös szelidülése 's véleménytürelem. Nem is volt egyéb ut a' közvélemény enyhítésére, mint a' kibékülés, melly által mind a' megye képviselői személyekben oda fen, mind a' megye nyugalma kímélve leendnek. Addig is míg a' dec. közgyűlés részleteit közölhetők érd. levelezők így nyilatkozik előleg a' megye jelen viszonyairól: Mihelyt a' közönség értesült a' béke felől, az egybecsődített cortesek eltávoztak gyűlésünkben, megkísértők a' száműzött tanácskozási rendet és méltóságot két napi gyűlésünkben fentartani. Lelkesült, eleven tanácskozás folyt az eskütszék 's oct. 12ki k. k. leirat fölött; ez utolsó tárgyalás 70 szóval íratá fel magát, mindkét felekezet határozó csatát látszék vinni. Az eredmény kimutatá fényes többségben, hogy anyagi erő nélkül biztos a' józan haladásu rész győzedelme 's az eskütszék elfogadták, a' k. k. leiratot pedig sérelemnek véve Szatmár ragaszkodik az alsótábla dec. 5iki határozatához. Két napi eleven 's győztes küzdés elvek körül, tisztába állítá kibékülésünk helyességét. Illy auspiciumok közt haladva korszerű átalakulási kérdéseinkben fölemelt fölvel állhatunk majd meg a' közvélemény bírószeke előtt, mert minden lehető gyanúsítást közülésünk végeztével megczafolya az ügy nyereségét fogjuk felmutatni, 's meggyőződhetik a' közönség, mikint áll Szatmár megye társai sorában, azon Szatmár, melly éveket nehéz túsáiban nem birt felmutatni annyi eredményt is, mint e' két napon. Így rövid időn nem lesz okunk szűgyennel vallani, hogy Szatmár fia vagyunk. A' kibékülésre kényszerítő eszköz gyanánt a' véletlen is szolgált; cortesek kicsapongásában. Olly borzasztó állásban voltunk t. i. e' gyűlésen is, hogy katonai fedezet alá kelle szállásainkat helyezni, miszerint megtámadás ellen biztosítsassunk. Személyeink öléssel fenyegettettek 's mind két felekezet igyekezete meghiusult a' felbőszült nép vak dühe ellenében. Ez állásból tehát minden áron ki kelle ragadni a' megvét 's a' corteskedés ellen minden lehető garancia közt szent fogadást tettünk pártkülönbség nélkül 's ez lön a' béke alapja. Egyes részleteit a' közgyűlési eseményeknek jövő levelemben.

Bihari közgyűlés. Utolsó rendes közgyűlésünk körül értesítésem folytatása elég hosszú időre maradt, miért az olvasó közönségtől egész tisztelettel bocsánatot kéni sietek, egyszersmind eleve tudatni, hogy e' lap olvasó körével a' rendes levelezői pályán, mellyet a' szerkesztő ur iránti tiszteletből, jártilanságom daczára is elvállalni bátorokodtam, magány-viszonyaimnál fogva, találkozni nem foghatunk. 'S miután jelen levelemben az utolsó közgyűléseink vég eredményeit vázolni megkísértem 's mind e' végső, mind előbbeni közléseim hiányukért töredelmesen bocsánatot esdenék; az öntudatnak azon becsérzetével teszem le levelezői tisztelem: hogy tollamat mindenkor, a' helyhatósági élet mozgalmi történeteinek hűsége vezet. *) És most dolgozok. Miután több érdektelen tárgyon haladtak keresztül a' Rk, felolvasatott a' nm. m. k. tanács azon intévénye, mellyben a' szalontai nemeseknek, mint az 1836 11. t. cz. értelmé alá tartozóknak, adó alái össze-

*) Becs es közleményiért szives köszönetünket mondva leköszönt érdemes eddigi levelezőnknek, helyébe csakugyan annak ajánlata után ezenneli kérelmünkre egy más biharmegyei jeles tag szerencsésitend hű tudósításával a' bihari eseményekről. A' szerk.

íratásuk határozatuk; élénk mozgalom rezgő át erre a' tanácskozási termet és bár a' szalontaiak adómentésükért vagy ellene küzdelem nem vala, küzdöttek azonban azon férfiak, kik 1836ban a' mentesítési végzés ellen törtek jelenleg azért, hogy a' rendeletnek visszaható ereje ne legyen, azaz, hogy csak a' jelen évtől kezdve vetessék ki reájok az adó, és e' férfiak a' végzést két szótöbbséggel az értelemben ki is küzdötték. Ezen ügy okot szolgáltatata másnap egy inditványtételre, melly szerint a' más szabadítókos helyeken lakó nemesek is, minden osztályzás mellőztével, irassanak adó alá, melly inditvány számos okkal támogatván végeztetett: hogy majd máskor fognak róla végezni! Szó volt tovább egy megyeileg felállítandó tüzkármentő intézetről is a' szabolcsi mód szerint, melly azonban választmányilag fog tárgyalatni. — A' ns Hajdukerület országosan leendő belrendezése iránti kérelmet nyújtott a' Rhez, minthogy azonban ez már utasításban foglaltatik, a' követ urak annak sürgelésre szöllítatnak fel. Udvarhelyszéki atyánkfajtól érkezett a' visszakapcsolatás ügybeni felszöllítés. Mire nézve követ urak oda utasítottak, hogy ő fels. közös hongyülés-tartásra alázatosan kérjék meg országgyűlésileg. És most következtek olly tárgyak, mellyek a' munkálkodó választmányhoz utasítottak. Most öszütő Gán rendkívüli közgyűlés tartatván, az akkor elvégzett tárgyak feletti szemlémet is röviden, ha bár agasztó esemény — terjedelmes közlést érdemlő fordult legyen is elő, egy füst alatt szabad legyen megtennem. Ugyanis: olvastattak követ uraknak némelly országgyűlési tudósítások tudomás végett, valamint Valdegg hg honfűsítés iránti kérelemlevele, melly az el és nem fogadás felett kis vitára nyújtott anyagot, míg végre díj-fizetés mellett elfogadhatónak határozatott. Olvastattak továbbá a' választmányi munkálatok, 's a' királyi városok rendezési ügyében, a' polgári qualificatiót akként határozzák meg, hogy minden, ki a' városban lakik 's bárminő vagy mennyi adót fizet, a' polgárok sorába ígtattassék. A' zsidók fölszabadíttatását, képviseltesükkel, 's követségi képességgel is kívánja előmozdítani. Volt szó a' megyei kihágások fékezésmódjairól is, 's még sok másról; de a' legfőbb, mi keserves nevezetessé tov' e' napot, az csak most következett. Nyugalommal és hidegen írjak tehát le tényeket újra, mellyek megreszkedteték keblemet, 's indultos haragra gerjeszték a' kedélyt, nyugalommal hidegen? legyen nyugodt és hideg a' fondorkodó ármány celszövevényinél, ki tud — én nem tudok 's habár egy pár szóval utra bocsáthatom e' lapokon — jól esik szegény lelkemnek. A' m. kir. biztos ur tudatja a' Rk-el, hogy körükbe visszaérkezett 's egyszersmind közli azon vádakat, mellyek megvizsgálására kiküldetett. A' vádak már ismértetesek. Azonban végül főjegyzők ellen egy újabb vád is foglaltatik. Feladatott ugyan is a' m. kir. biztos urnak, mint közgyűlésen mondatott a' m. f. i. h. diákja által (nevét nincs miért említnem; mert ismértetlen) hogy a' megye pecsétje alatt hamis bizonyítványt adott legyen ki. E' vád, mint tudomásunkra van, még a' mult közgyűlésre szánt beadás végett már egy kénytelenségből resignáló, még a' mult tisztújítás volt főszolgabírája K. K. úr által aláírva készzen volt; azonban be nem adatott, most M. F. aláírásával jelenik meg k. biztos ur előtt. Furcsa szövevények! De így van biz az. Flectere si nequeam 'sat. Első szölt a' vádlott mag, ki miután férfias megindulással tett hű vallomást a' Rk előtt; ha hogy mint mondá: egy bizonyos részről hivatalától elmozdittatása czéloztatnék, mivel czéloztatik, ha ez áron vásárolhatná meg e' megyében a' békét, szerencsésének 's dicsőségének tartaná illy módon azt megvásárolni 's ezért örömmel teszi le hivatalát. Miro a' termet el is hagyá. Mik és mik nem fejtettek ki a' tanácskozáskorán, azt mellőzöm, azonban örömmel írhatom, hogy az egész teremben egy, csak egy egyed sem találkozott, ki a' főjegyzőt vétkesnek találta volna, 's egyhangulag elhatározatott, hogy főjegyző urnak, mint nem vétkesnek hivataláról, lemondását ne fogadják el 's azonnal öt székébe is híják vissza, megírván egyszersmind k. biztos ur ő mgnak, hogy megyei tisztviselőjüket illető kérdésekben a' Rk magokat tartják első bírónak, annál fogva, mintán a' Rk egyeteme már ez ügyben ítéletet is hozott, ő mlsága vizsgálata fölöslegessé válik. Így van ez nálunk, mi ha elv ellenében megszűntünk is küzdeni, személy és személy ellenében nem. És ez nem jól van. Végezetül még egy pár szót Drágos János urnak a' Világ 64. számában közölt nem czáfolatára, hanem szöjjátékira. Mondja D. hogy én munkás lovagiassággal szoktam írni, úgy gondolom magam is 's ennek követkevénye az, hogy meg is lehet érteni; Ön azonban sem munkássággal, sem lova-

giassággal; mert sem érteni jól, sem pedig modorát, minthogy mindenkor nem az ügy, hanem egyedül B. Ő személye körül forognak bohóságai becsülni nem lehet. Hogy pedig én lovagias vagyok D. ur, az igen természetes lehet; mert igényeim vannak hozzá. Fenyeged ön, hogy sok évről képeket tudna rajzolni, mellytől el borzadna a' keresztyén lélek; igen elhiszem, ha ugyan akkorul autobiographiát akar írni 's mind belsejének, mind pedig külsejének képét akarja rajzolni. Ennyit D. urnak most és mind örökre.

Thurzó Miklós.
Zólyom vgyébe keblezett hasonnevű sz. k. város (melly hihetőleg kifelejtésből az elterjedt Mezei naptár jövő évi folyamának „sz. kir. városok“ czimű rovatában helyet nem foglal) miután a' közlebbi tisztújítás tartása idejétől tizenhatsz évnyi időfolyam elteltével a' különben is csekély számu tisztviselői személyzetnek föltötte kis száma olvadtá miatt a' hivatalokban támadt ürességek, mellyek a' polgárság ügyeinek kellő és sikeres elintézésiben gyakran szembetűnő akadályokul lenni tapasztaltattak, feltűnőleg mutatkoznak, 's mind ez okból, mind a' város körében megszaporodott, hivatalviselésre képzett 's hivataloskodni kívánó egyedeknek alkalmazási tér-nyithatás, mind pedig főleg a' hivatalos eljárásokban megkivántató pontos kezelés 's részrehajlatlan igazságszolgáltatás könnyebbitése 's gyorsítása tekintetéből is aránylag számos megürült hivatali állomás minélelőbbi betöltendése nemcsak kívánatos, de már elkerülhetlenül szükségessé is vált, tisztújításának említett 's a' városi ügyek mikénti kezelése, valamint a' jelen kor igényeihez mért előhaladásra nézve nem megvetendő időszakot alkotható, sőt a' városi testület évkönyveiben tán némi hézagot is hagyható, de egyébként a' törvényesség szempontjával sem egészen egyeztethető — tizenhatsz évalatt nem élvezett alkotványos polg. ünnepét f. é. dec. 13án Beniczky Ágoston kir. táblai közbíró mint e' czélra k. nevezett kir. biztos elnöke alatt kellő csendben 's polg. egyetértésben ülte meg 's ez alkalommal választó polgárság hiányzó számának kiegészítésére után a' tulajdonképi tisztújítás eredménye t. i. az új tisztikar névsora következő főbíró: Sztrzenitzky Samu, tanácsnokok: Duzsegh András, Kozáczek József, Alitisz Dániel, Szlezinger Benjamin 's Fekete Antal, egyszersmind kapitány, főjegyző: Pettyko István, aljegyző: Gály Pál, tiszti ügyész: Bányik György, szószóló: Finka István, kamarás: Ledniczky János, hadiadószedő: Krsska Sámuel, sáfár: Hanka József, árvák atyja: Mikulecz József, orvos: Szuchy Samu, erdőmester: Kubányi Alajos. Az elősorolt tisztikar a' város 's egyes polgárai jóllétének lehető legnagyobb kiterjedésbeni előmozdítására 's hazánk közjavára irányzandó czélszeres lépteit a' közvélemény éber szemmel úgy is kísérni fogván, azon egyetlen o-hajtással végződnek e' tisztújításról elbocsátott sorok: vajha az illynemű polg. ünnepélyek elhalasztgatási 's késedelmezési érdemében Zólyom város ezen példája hazánk többi városnál utánaatlantul maradvá, követés-re ne találna 's illyféle esetek száma napról napra gyűrűne! de azon alkotványos életünkben kifejtett törvény által szentesített megyéinké! maiglan divatozó folytonos szokás által igazolt, a' tisztújításokat törvényileg kiszabott időhatárokból végbevitetni rendelő üdvös elv — ellenkező törvény alkotásig — maga épségében 's pontosan fentartatván, vagy illetőleg annak pontos fentartása a' városi testületek, ugymint törvény őrei által előfordulandó minden egyes esetben kellőleg eszközöltetvén 's eszközésbe vétele sikeresen sürgöttetvén, ez által is a' mostani kor haladó szelleme 's alkotványunk védpaizsa alatt a' nemzet életében állásukhoz illő polcot kivíni törekvő sz. kir. városok mint törvényt végrehajtó hatóságok részről a' polg. törvény rendeleteinek pontos teljesítésében, a' fenálló hazai törvényekhez szilárd ragaszkodásban, nemkülönbben azok iránti kötelese engedelmisségben, a' haza egyes polgárainak buzdításul 's üdvös követésü például szolgáló, kiváltképen pedig a' törvények iránti tiszteletet öregbitendő, világos utmutatás gyökeresen megállapíttatnék, 's illykép gyakorlatilag ki is mutattatnék!

Ausztria.

[Chinába követ küldetik. Börze-ijedtség.] Már valószínűleg el van határozva, hogy Ausztria részéről is ügyviselő fog Chinába küldetni. Egy a' diplomatikai világban ismértetes férfi van e' czélra kijelölve, kihez kereskedői személyzetből álló kis kíséret is fog csatlakozni. — A' bécsi börzén dec. 7én rögtön azon hír terjedt el, miszerint egy nagy orosz sereg Görögország felé a' Pruthon már átkelt 's pani römülés fogá el az üzö-

reket. Leginkább csökkent meg a vasut-részvények ára. Végül kiszült e' koholt hir alaptalansága, mely oly sok könnyen hívót igen megkárosította. Láthatni ebből: milly kártékonyan hatna minden iparvállalatra bármilly politikai surlódás. —

Aldunai tartományok.

(Daschkoff Athenbe küldetik. Milos-párt törekvésai). A' török határszélen azt hiszik, miszerint Daschkoff orosz főconsul a' dunai tartományokban, Katakazyutódaul nevezeték ki Athenbe. Egy orosz társaság jelenleg lépéseket tesz az oláh kormányánál az oláhországi aranymosások hasznosbérlete iránt. — Szerbiában legujabban sok gyujtogatás történt, mit zavargások előjeleinek szoktak ott tekinteni. Hírlik, hogy Milos és pártja ujra izgatni kezd az elvesztett fejedelmi székért, mi igen valószínű sőt bizonyosnak tartható. Vuicsics és Petronievics Viddint elhagyák 's a' porta engedelmeivel Szisztovot választák tartózkodási helyükül.

Amerika.

(A' whigek és demokraták követelése i Éjszakamerikában.) Washingtonban az elnök üzenete a' congressushoz nov. 28kán már készen volt. Bence az elnök Texas fölvetelét az egyesületbe 's Oregon feyverreli elfoglaltatását ajánlja, ugy vélekedve, miszerint ezen lépés szükséges az angol befolyás elhárítására, mely a' délszaki tartományokban a' szakadás 's meghasonlás annyi magvát hinté el. Oregon azon vidék, mellynek hovatartozása az angol-amerikai határkérdés eldöntésekor nem határozottatott el; ez iránt most hathatósan föllépni azért is akarnak az amerikaiak, hogy az angolok vágyait egyszersmind Cubától rettentsek el. A' demokraták általjában azt követelik, hogy Texas fogadtassék be, Oregon erővel foglaltassék el, a' déli termékek becsárának emelése végett a' vám csökkentessék, bank ne állítsassék, az egyes státusok adóságait a' szövetségi kormány ne vállalja el 's a' statusbirtokok egyes státusok közt ne osztassanak fel. A' whigek mindenben ellenkezőt kívánnak, Oregon vidékét nem ohajjták erővel elfoglaltatni, hanem csak diplomatia utján elintéztetni 's Texast sem kebleztetni még az unióba; ellenben a' státusok adóságát a' középponti kormánytól elvállaltatni 's a' statusbirtokokat a' státusok népszáma szerint minden status közt felosztatni. Látni ebből, milly ellentétben vannak itt a' pártok. Tocquevillenek igazága van, hogy az egyesült státusokban misem annyira visszatetsző, mint a' többség általános uralkodása pedig Tocqueville távolról sem tapasztalá, milly vásárt üznek a' szavazatokkal oly országban, hol az egész alkotvány általános választásra van építve. Hol a' választók többsége elöitéletes birtoktalanokból áll, ott a' választottak csak ezek szenvedélyit képviselik 's az elnök is ezen szenvedélyekhez kénytelen igényeit szabni. Igy például egy minisz-

ternevezésnél nemcsak azt kell figyelembe venni: alkalmas é a' kinevezetendő a' hivatalra, hanem még inkább azt, hogy melly statusba való.

Spanyolország.

(Carasco pénzügyministerré lett; Krisztina a' cortes által visszahivatik. Fölirási viták. Nyugtalanító hírek a' tartományokból.) Carasco pénzügyministerré nevezeték ki, 's így már most teljes számu a' ministerség; általános bizalom azonban nem igen látszik irántok uralkodni, mivel több főrangú tisztviselő hivataláról leköszönt, minthogy a' ministerség politikai hitvallásában nem nyughatik meg. — A' cortes egyik legujabb határozata Madridba szólítja vissza Krisztina özvegy királynét, 's e' célra már küldöttséget is utasított Parisba. Reménylik, hogy visszaérkezte a' vihart le fogja csöndesíteni, melly ismét fenyegetőleg emelkedik Spanyolország fölött. — Dresson, franciaia követ, Madridba érkezett már 's a' fiatal királyné igen nyájasan fogadta őt. — Legnagyobb szerencséje a' kormánynak, hogy a' katonaság mellette nyilatkozott az ország minden részében, különben alig fogná magát sokáig föntartathatni. Egyébiránt hire jár, hogy a' fölírás elkészülte után a' ministerség tüstint föl fogja a' corteset oszlatni, mert az ország teljes lecsöndesítése hatályos rendszabályokat igényel, miket inkább szeretnek cortes nélkül végrehajtani a' ministerségek. — Olozaga ellen alkalmasint elfogatási parancsot fog a' cortes kibocsátani. — A' tartományokból nyugtalanító hírek érkeznek, Burgosban 400 feyveres polgár csoportul össze 's don Carlost életel; csaka a' teljes örökatonaság birta őket szétrobbantani. Granadában pedig a' királyné nagykorúsága tiszteletére rendelt ünnepélyeket félben kelle szakasztani, mert a' nép szinte lázongni kezd 's egy hatósági tanácsost veszélyesen meg is sebesített. — Figuerasból 160 zendülő járult Primhez, de ő oda nyilatkozott, hogy egysesek átpártolását nem fogadhatja el, hanem csupán az egész örcsapattal fog alkudozásba bocsátkozni. Ennek következtében a' lödőzés ismét megújult, melly azonban alkalmasint nem fog már sokáig tartani, mert a' zendülők közt eléguéltlenség. Jelei kezdnek mutatkozni, miket a' vezérek alig birnak féken tartani. — Barcelona, a' nov. 28ki esemény következtében, szerencsekívánó föliratot intéze a' királynéhoz, mellyben tanácsolja, hogy biztos emberekkel környezze magát, 's ne olyanokkal, kiknek politikai hitvallása kétszínű 's ingatag. — Narvaos roszalja a' cortes lépésit Olozaga ellen, 's hivataláról ujra le akar mondani. Azon emberek, kik hintajáralóttek, halálra ítéltettek. —

Anglia.

(Pottinger elhagyja Kхинát. A' kormány O' Connell pörétől menekülni szeretne.) Pottinger rövid idő mulva elhagyandja Kхинát, 's vissza fog térni Londonba, mert 40 év óta szolgál már távol gyarmatokban, mi egészségét nagyon megrongálta; utódját még nem-

vezte ki a' kormány. — Tyrrell, kath. lelkes, ki a' repeal miatt szinte pörbe fogatott, meghalt. 90 éves atyjának nyugdíjt rendelt a' repeal társulat, az elhunynak pedig emléket fog emeltetni. A' kormány annyira kezd unni már az O' Connell elleni pört, hogy főhagyn szándékozik azzal, ha O' Connell megszűnnék izgatni. Hogy azonban O' Connellnek erre semmi kedvezőnes azt könnyen gondolhatni, sőt igen természetes, hogy a' kormány e' gyöngesége még hatályosb izgatásra fogja őt leikesíteni. — A' királyné, Albert hg 's a' legfőbb uemesség, oly gyakran utazott legujabb időkben vasutakon, hogy tetemesül kezd már az előitélet ezek ellen csökkenni, mi a' vasuti részvényeket igen kapósakká tette. — A' parliament jövő febr. 1jén fogja üléseit megnyitni. — A' pénzügy oly ingatag lábón áll jelenleg Angliában, hogy a' jövő parliament intézkedését nagy mértékben fogja igényleni. —

Franciaország.

(Változás a' ministerségben. Parisi erősítvények mostani helyzete. Delavigne 's. Aumale hg. Algirban.) A' dec. 7diki Moniteur szerint Teste a' nyilvános munkák ministerségét letévén, franciaországi páirró 's a' cassatiószek elnökévé nevezeték ki, helyét Dumon foglalandja el. Passy Hippolyt (Ipoly) is páirségre emeltett. — A' párisi erősítvényeken nemcsak folyvást szorgalmasan dolgoznak, hanem legközelebb ismét 40 u őriánya 's vámház-építéshez fogtak, mellyek a' körfa mellett foglalandnak helyet, külön bástyák által oltalmaztatva. Ez újítás ismét 18 millió frankba kerül. — Dec. 15én szokott ünnepélyel ment véghez Napoleontemetési évnapja. Élő bajtársai hajdani szabásu de teljesen ujdón díszöltönyükben voltak jelen a' gyászmisén. — Delavigne élete 47ik évében elhunyt; első költeményét 17 esztendőskorában adta ki. — Aumale hg. nov. 30án Algirba érkezett, 's őszinte örömmel üdvözö tette. — Krisztina királyné csak akkor szándékozik Madridba visszatérni, ha beküldendő gyámsági számolását a' cortes megvizsgálása után helybenhagyandja. —

Görögország.

(A' nemzeti gyűlés munkálatai.) Dec. 6aig érdektelen tárgyakról folyt a' tanácskozás. Azonban az alkotvány terv készítésre 21 tagu választmány bizott meg; 's ismét másik választmány a' trónbeszédre adandó válaszfelirat szerkesztése végett nevezetett. Az első választmány tagjai biztos reményt nyujtanak az iránt, hogy indítványaik az alkotványos trón szilárdítása 's a' nemzeti szabadság biztosítása körül egyenlőn leendnek központosítva. Dec. 5én Paikos nevü képviselő rágalmaztatása tárgyalatott, 's hatályos intézkedések indítványoztatnak, miszerint a' képviselő szabadon adhassa elő nézeteit 's minden szavaért a' tömegtől ne vonassék feleletre.

ÉRTESÍTŐ.

Épen most jelent meg, és Pesten Geibel Károlynál kapható:

FRANCZIA NYELVTAN,

uj és könnyen megfogható tanításmód szerint különös tekintettel az öntanításra a' magyar ifjuság számára.

Készítette

Martosy Méricz Ferencz.

1ső kötet. Előfizetési ár az egész munkára 2 fr. 20 kr. — Füzve 2 fr. 30 kr. Midőn eddig egy jó, helyes francia nyelvtan magyarok számára egészen hiányzott, e' nagy szorgalommal kidolgozott oktatókönyv kiadása által egy régen érzett hiány elhárítottik.

Most épen megjelent, 's Pesten Geibel Károlynál kapható:

Kolossváry Sándor,

volt vásárhelyi apát, veszprémi kanonok, a' magyar tudóstársaság igazg. és tiszteleti tagjának

Egyházi beszédei.

Kiadja

Kolossváry Ferencz,

győrmegyei püsp. szertartó. ELSŐ ÉVI FOLYAM.

Hdiki kötet.

Ára füzve 1 fr. 10 kr. e. p.

Hirdetvény.

A' nm. m. k. udv. kamra határozatából közhírül adatik, hogy 1844ki jan.

4kén délelőtti g órak a' kir. kam igazgatóságai kancelláriában ó Budán a' 1) serfőzési jog épület nélkül O-Buda kir. kor. mezővárosban;

- 2) az urod. koresma a' monostori hártában a' dunakeszi komp közelében, tulajdon italog mérhetési jogával;
- 3) a' halászat a' Dunában Totfalu és Bogdány közt;
- 4) a' kőbányák Budakeszin, Buda-Örs, Tök, Perbál helységekben és Nagy-Maros mezővárosban;
- 5) az urod. szárazmalom Zsámbékon 22 1/3 hold szántófölddel, 4 1/3 hold réttel, és 6/8 hold kerttel, és pedig az ó budai serfőzési jog 1844iki junius 1jétől,
- a' többi nevezett haszonvételek ellenben 1844ki majus 1től 3 évre a' legfőbbet igérőnek haszonvételebe; továbbá
- 6) az urod. faszállítás a' visegrádi, nagymarosi, zebegényi, bogdányi és tótfalusi Dunaparttól Budapestre;
- 7) a' budapesti kamrai fuvarozás, és pedig:
 - a) a' budai rondelláktól a' Dunaparton az ugyanott levő faraktárba,
 - b) a' nevezett helytől a' dicasteriumok pinczéibe 's egyéb rakhelyeire a' várba,
 - c) ugyanonnan a' várba, kir. tisztviselők használatára, a' várba, vizivárosba, 's Buda egyéb külvárosiba.
 - d) a' pesti Dunaparttól az ottani faraktárba, a' legkevesebbet követelőnek, szerződésileg 1844ki majus 1jétől három egymásutáni évre átengedtetik. Vállalkozni kívánók tehát meghívottak a' főnebbi helyre 's napra, szükség-

ges bánatpénzzel 's egyéb kellekekkel különösen pedig a' fa-szállításra nézve 200 pgó fnyi ováspénzzel, ellátva, megjelenni hivatalosak. A' szerződési föltételeket az érintett kancelláriában előleg is megtekinthetni. Utólagos ajánlatok nem fogadtatnak el. 2-3

Globe

életbiztosító intézet LONDONBAN

1803iki parlamenti határozat által alapítatva, készpénzben bir: 1,000,000 font sterlinget, v. 10,000,000 pgó frtot, szaporítási alaplól 551093 font sterlinget, v. 5,510,930p. ftot, tartalékajalajából 91113 font sterlinget, vagy 911,140p. forintot.

Ezen intézet legközelebb elhatározá hogy hatáskörét a' szárazföldön is terjeszteti fogja, 's a' főügyviselőseget Magyarországnban és Erdélyben alulirtakra bizta, kiknél tervek 's lajstromok, gyakorlati áttekintésül, kaphatók, mikből világosan tűnik ki, milly rendkívül jótékony hatásu ez intézet, mellyhez hasonlók oly kevéssé ismertetnek még hazánkban. Férlak és nők egyenlőn részesülhetnek e' jótékonyágban.

Liedemann J. S. Erdlr., főügyvivő Pesten.

Szilley József tr főügyv. Pozsonyban.

Vége az 1843dik évi fotyamnak.

pompájához nevezetes tüzi játék is volt szánva, minek készítése körül három ember két hónapig foglalkozott, a készítmények azonban már sept. 27-én két testvér menyasszony egy alkalommal ritka menyekzőjének emlékeztetése színté kettőtörve történetesen eldurantak. Vigyáznis szükség az eféle gyulékony szerekkeli bánásban, most csak egy magtár szétvetése 's a közönség rémülete követé a tudatlanságot, hogy nagyobb veszély ne történjék, jobb felhagyni a'féle mesterséggel, bár magas kegyelet lenne is a munkabér! Oct. 9. a' fegyvergyakorlás és vivás érdekes nézése mulattatá a' vendégeket, majd 24 altiszt csinos nemzeti tánczszal lép meg a' nézőket. Ezek után tulajdonos ő fens. szép ajándékokkal emlékezteté jelenlétét, az ezrednek minden elfogadási költségit felesen viszonzta, közlegények fejéknél egy, káplárok két, őrmesterek négy pengő forintot kaptak, egyszersmind nevezetes előléptetések híreszteltetnek. Ugyan e' napon várta a' tanuló ifjuság ő fenségüket az anyaiskolába alkalmi versekkel 's az éneklőkár készületével, de ez úttal a' magas vendégek nem szerencsésítették látogatásukkal az anyaiskolát, 's más nap korán reggel Pest felé utaztak el. A' város — mely tömérdek jövő menővel telve néhány nap alatt igazán — nagyszertű volt, örök dícsérvésének tarthatja e' ritka ünnepélyt.

A' vízbevalódok megmentésére alakult budapesti egyesület *f. é. november 1-jén* a' pesti kisebb redut-teremben *nagygyűlést* fog tartani, melyre a' t. cz. részvényesek *minél számosabban* megjelenni kéretnek, annál is inkább, miután az egyesület további fennmaradása iránt szükséges vitatkozások történni 's a választmányilag elkészített alapszabályok helybenhagyás végett felolvasatni fognak. Budán, october 27-dikén 1843. Frankenburg Adolf, ideiglenes, egyesületi titoknok. —

Spanyolország.

(Cortes-ülési előkészület Madridban. Barcelonai hírek.) Telegrafi sürgönyök szerint Madridban oct. 12-én már mintegy 200 követ volt jelen, 's a tanács előleges ülését is tartott. Az első ülések mindenestre igen zajosak lesznek; a' főváros azonban folyvást csöndes, mit leginkább Narvaez éber örökösének tulajdoníthatni. — Barcelonából már majd valamennyi külföldi család Franciaországba hajózt. A' monjuichi erősség a' város nagy részét halomra lődözte már; a' kórházak telvél betegekkel, elannyira, hogy oct. 10-én egyetlen éj alatt 40 beteg ápoláshány miatt halt meg. Alig láthatniembert az utcán, 's csak a' francia consul közbenjárulának köszönhetni, hogy az erősség parancsnoka még tüzes golyókkal nem lődözteté a' várost. —

Anglia.

(O'Connell 's 28 társa ellen elfogatási parancs adatott ki.) Grey fölszólítását hatályosb menyökköcsapás is követé; a' kormány ugyanis „összeesküvés és egyéb rosszviselés” miatt, ellene 's összesen 28 társai ellen elfogatási parancsot adott ki; ugy azonban, hogy 2 ezer font sterlingnyi kezesség mellett szabadon maradhat, ha a' legközelebbi eskütszék előtt kész megjelenni. O'Connell derült kedvvel adá meg a' kezességet 's megjelenségi ígéretet, és még ugyanazon nap fölszólítását intézett a' néphez, csöndre intvén azt, 's ígérve, hogy a' repealt bizonyosan megnyeri, ha a' törvények korláti közt marad. A' nép mind e' mellett is nagy forrongásba jött e' hirre, de azért a' kormány csakugyan szerfölött hatályosan szándékozik föllépni, 's a' 28 ezer főnyi őrseret Irlandban folyvást szaporítja.

Franciaország.

(A' tuniszi határokhoz hadsereg indult. Joinville hg. újabb kitüntetése.) A' Moniteur Parisien szerint oct.

4-dikén 3 ezer főnyi hadsereg indult Constantineből a' tunisi határ felé, szükség esetén erőszakkal egyenlítő ki a' határkérdést e' birodalommal. — Joinville hg. claukévé nevezeték ki azon tengerészeti választmány-nak, mely tervet készítend a' gőzösek czélszerűbb fölfegyverzésire. — A' legújabb görög eseményeket ismét moszka befolyásnak tulajdonítják, mely népszerűség utján törekszik elvesztett hatalmát újonnan megalapítani. Czélját azonban bajosan érendi el, mert Otto nem fog trónjáról lemondani. —

Görögország.

(Egy két szó a' görögök bonyolult állapotjáról.) Athenei, sept. 23-ról költ tudósítás szerint a' csend a' fővárosban meglehetősen helyre állott. Az akkor hevenyében felállított nemzeti testütség a' lovas őrség egyik csapatjával, a' közbátorságot türethetően látszik biztosítani. Az alkotmányzó nemzeti gyűlés nov. 1-jére van összehívva, miért a' választók egymással küzdéseinek vége hossza nincs. A' fejedelmi szolgálatból kivétel nélkül minden idegen elbocsátaték, még a' fűvészeti kertész 's az udvari cselédség németekből álló része is, olly borszantó 's kínos állapotban van a' görög udvari cselédek ellenében, hogy ezek elbocsátatása is minden órán várható. Egy nap sincs, mellyen számos hivatalbeli elbocsátatás, 's ujak kineveztetése nem történne 's köztük természetesen ollyak is fordulnak elő, kik a' sept. 15-ki forradalomban tetleg részt vönek. Valahányszor megjelen ő fels. a' néptől éljenezve fogadtatik, a' lázadás utáni napokban azonban o' tiszteletet Kalergis ezredessel volt kénytelen megosztani. A' sept. 15-ki nap emléke! öreg, ifju, picziny, nagy, köntöse gomblyukában vörös szalagot visel, sok ugyan kérkedésből teszi ezt, de nagyobb része csak üleg-elkelülés végett.

É R T E S Í T Ő.

Gőzhajók járása.

Indul: **Pestről Pozsonyba 's Bécsbe** mindennap egy gőzös regg. 7 órakor 's minden szerdán és vasárnap reggel egy rakhajó. — **Bécsből Pozsonyba 's Pestre** szinte mindennap egy gőzös délutáni 2 órakor, ezenkívül minden vasárnap és csütörtökön egy rakhajó. — **Pestről Zimony 's Orsova** felé majus elejétől october végeig, hajnalkor hetenkint kétszer (vasárnap és csütörtökön) **Mohács és Eszék** felé minden pénteken egy utasi gőzös; végre **Zimony és Drenkova** felé minden vasárnap és csütörtökön, az aldunára mindenkor regg. 5 órakor. E' fölött **Pozsony és Bécs** közt mindennap megfordul **Bécs** nevű gőzös. Érkezik: **Pestről Bécsbe 's** viszont mindennap; **Orsova és Zimonyból Pestre** minden vasárnap és csütörtökön.

Magyar orvos-sebészi természettudományi évkönyvek.

Ezen folyóirat 1844-ki januártól kezdve, havi füzetekben, tökéletesen azon szellemben 's alakban, mint a' múlt évben megjelent *példányfüzet* rendszeren fog kiadni. Minden füzet 3 ív, nagy médian papíron, két hasábosan nyomtatva 4 1/2 közönséges nyomtatású ívnek felelend meg, csinosan borítva. Az *irány leginkább gyakorlati* leendő orvosok, sebészek számára 's jól rendezett kivonatokban követvén a' külföld orvos-sebészi tanulmányok előlépteit, e' folyóirat a' számos 's nagy árunémet, francz- és angol lapokat pótolni ügykezendik. Valamint pedig szerencsős vagyok több jeles külföldi orvostól benne megjelenendő *eredeli értekezéseket 's érdekes tudósításokat* ígérhetni, ugy kérem bizodalmasan honi ügyfeleinket, ne sajnáljanak egy kis időt olly rövid 's velős — tudósításokra szánni, mellyek által tudományunk 's rendünk állása 's disze előmozdíthatók.

Előfizelhetni Pesten a' gyermekkórházban, 's minden k. postahivatalnál. Ara helyben, házhordással félve 3 fr. 20 kr. p. p. a' posta utján 4 fr. Minthogy pedig a' lap csak havonként jelenik meg, az itt előfizetni akarók könnyen találandnak módot, azt távol fekvő helyekre magány-alkalmakkal is elhozatni. **SCHOEPF.** 2—3
Pesten 1843-ki oct. 22-ken.

Kész misemondó-ruhák Hirsch Ferencz selyem- 's divatárus

boltjában legjutalmasb áron kaphatók; továbbá: selyem, arany és ezüst himzettü gyönyörű nehéz **templomszövetek díszítvényekre, damasz-szövetek zászlókra** 's egészen nehéz violaszin 's vörös **Gros-de-Naples, Moire és úvszalagok** — Pesten a' váczutezában „A' SZARVASHOZ” hol

Angol nyelv és irodalom.

De Lambert E. L. az angol nyelv professora — kinek azon szerencse jutott, hogy az itt letelepedett angoloknak és dologértő literátoroknak a' anyanyelvében igen köny-

nyű, alapos és czélnak megfelelő módon leczkéket ad. Melly czélra e' f. évi nov. 3-ki 4 és 6 tanulókat, hölgyek és urak számára osztályt fog állítani. Mellyben, 's valamint a' magány-leczkében is résztvenni ohajtok, sziveskedjenek magokat mi hamarabb jelenteni.

mindenféle megbízatás is elfogadtatik mindennemű temploni díszítvényre, mennyezetre, püspöksüvegre, velumra, biretre, albára, szemfödélre, ostyazacszkóra st. elf. jutalmas és gyors szolgálat mellett. 2—4

Repczeolaj-szállítás.

A' k. alsó-magyarországi kamragróhivatal rendeletére Selmecezen a 2,000 mázsányi tisztázott szelid repczeolaj, mint aerariális kellék Selmeceze szállítandó. — mire nézve e' folyó évi november 5-én d. e. 10 órakor, a' k. bányatermények árus bizományosánál, Kappel Fridrik urnál, Pesten a' bányány-utczában árlejtés fog tartatni, mellyen a' legkevesebért vállalkozó bizatandik meg. A' viszsonos feltételek ugyanott megtekinthetők. 1—3.

Csodarozs,

mellyet szaporaság 's hosszu száru szalmája miatt mindenek fölött ajánlhatni, jutalmas áron kapható Pesten Halba u. e. János G. kereskedésében, királyutczai 572 d. sz. Majthényi házban. 2—3.

F. 1843. nov. 2-án 's köv. napjain ns Pestmegyében keblezett Aszód m. városb. Podmaniczky Andor ur 's neje csödtömegéhez tartozó házi butorok, asszonyi és férfi ruhák, teli és félvér lovak, több csikóval, sertések, borok 514 öl kemény tűzifa és nagyobb mennyiségű mustra birkák, 's a gazdaság-folytatásra jelenleg fölösleg ingóságok köz árverésen el fognak adatni. Kelt Pest octob. 15-én 1843. 3—3.

(127.) Jelentés.

A' nm. m. k. udv. kamra rendeletéből közhírré tetetik, hogy f. é. nov. 14-ken az óbudai k. kamrai igazg. hivatal írószobájában a' budai országuton levő ugynevezett császármalomnak, a' hozzátartozó vászonfehérítési épületekkel 's Lukács fűrdővel együtt, 1844-ki január 1-től számítandó 3, vagy vállalkozók kívánsága szerint 6 évre bérbeadása iránt nyilvános árverés fog tartatni. Bérleti kívánók tehát meghívotnak, egyszersmind fölszólittatván, hogy lepe-

Többoldalu fölszólítás következtében szerencséje lesz egyszersmind alulírtnak nyilvános **angol-irodalmi fölolvast** tartani a' történetek 's angol irodalom szelleme fölött, a' most következő tél-hónapok alatt. E' czélra aláírási iv nyit-

cséltelt írott ajánlatokat, ellátva nevök 's lakásuk világos megnevezésével, és bizonyítványon az óbudai kir. kamrai pénztártól az iránt, hogy a' 260 p. fnyi bánatpénzt lefizették, a' bérösszeget világos számokkal fejezvé ki. f. évi nov. 14. déli 12 óraig az óbudai k. kam. igazg. nyújták be, illy fölirattal:

„Ajánlat a' császármalom kibérlésére.” Az ajánlatok fölbontása után berkesztetvén a' hivatalos tárgyalatás, a' haszonbért meg nem nyerök, azonnal viszakapják lefizetett bánatpénzöket.

A' haszonbéri feltételeket az óbudai kir. kamrai igazg. kancelláriában előleg is megtekinthetni. 2—3.

Hirdetés

Ns Somogy megyében Pécs és Dombóváról Veszprém és Fejérmegyébe vezető országutban helyzett Adánd m. városban a' k. javadalmak, u. m. kocsma-tartási jog, egy ehez tartozó nagy vendégfogadóval, ugyszinte a' mészárszéki halászatú és évenkénti négy országos vásári haszonvételek, 38 hold szántófölddel jövő 1844-ki évi sz. György naptól számítandó három egymás után köv. esztendőre 1844. jan. 1-ik napján tartandó árverés utján a' legtöbbet ígérőnek haszonbérbe fognak adatni, olly előleges megjegyzéssel, hogy az ezen javadalmak haszonvételeit lefizetendő mennyiség fele cautióképen leendő az illető haszonbérő által lefizetendő. 2—3.

Utítárs kerestetik.

Egy építő mérnök, ki jövő tavasszal szakbeli tapasztalások gyűjtése végett külföldre tudományos körutat szándékozik tenni, egy hasonló czélú mérnök 's utítársat keres. A' társul ajánlkozó legyen szives ebbeli szándokát t. cz. Polgár Károly ügyvéd ural, Pesten vásárcs. Otvósházban személyesen vagy bérmentes levélben tudatni, kitől bővebb értesítést nyerhetni. 1—3.

taték meg, mellyre számos kitünő helyzetű pesti urak jegyzék már föl magokat 's mellyet lakásán és Geibel könyvtársnál megtekinthetni, hol egyszersmind minden szükséges fölvilágosítás adatik. Pest, 3 koronautczai 303 sz. a. Raics ház első emeletében. 1—2.